

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

11 – 13 жовтня 2018 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

**РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2018 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2018. – 327 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - к.с.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 02.10.2018 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

* Складено авторами на підставі аналізу джерел

Рис. 2 – Типи стратегій які застосовуються на підприємствах виноробної галузі

Зрозуміло, що на великих підприємствах не може використовуватись тільки одна стратегія. Для забезпечення стратегічного розвитку організація має діяти як єдиний стратегічно орієнтований механізм. У цих умовах не може існувати жодного елементу, який би залишався поза стратегічного впливу. Однак, жорстке функціональне розділення сфер діяльності часто заважає досягненню загальних цілей розвитку.

Висновки.

Виявлено, що найбільшу частку в структурі виробництва виноматеріалів та переробки винограду в Україні займає Одеська область.

Проаналізовано діяльність 4-х виноробних підприємств південного регіону: ООО «ПТК Шабо», НВП «Нива», Перший національний виноробний холдинг та Одесавинпром, - відносно стратегічних напрямів.

З'ясовано, що кожне підприємство використовує свою комбінацію стратегій в залежності від ряду ознак: позицій підприємства на ринку, загальних зовнішніх витрат, зміни споживчих переваг, зміни базових цінностей споживачів вина, введення в дію нових законів в галузі вина та виноробства та інших.

Література

1. Головне управління статистики в Одеській області / Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua>
2. Державна служба статистики України / Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Боярська М.О. Аналіз стратегії розвитку підприємства / Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 5 — 2015 — 306 с.
4. Міщенко А.П. Стратегічне управління: навч. посіб. / А.П. Міщенко. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 336 с.

ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Ткачук Т.І., к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки

Заболотна О.С., асистент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки

Одеська національна академія харчових технологій

Стосовно перспектив вирішення продовольчої проблеми дослідники поділяються на песимістів та поміркованих оптимістів, які припускають можливість забезпечення продовольством лише у разі дотримання певних обмежень.

Отже ключовим є питання: чи можливо розв'язати продовольчу проблему? Якщо відповідь позитивна, то чому вона досі не вирішена? Щоб відповісти на ці питання, розглянемо різні аспекти продовольчої проблеми, зокрема, спробуємо визначити: є продовольча проблема технологічною, економічною, соціальною, соціально-економічною чи навіть соціально-політичною?

Як глобальна та багатофакторна проблема, проблема забезпечення людства продовольством є інтегрованим результатом усіх цих аспектів і важливим є їх оптимальне співвідношення, певна відповідність їх технологічним, економічним і соціальним чинникам. Ця відповідність є окремим проявом більш загальної відповідності: між рівнем розвитку продуктивних сил та характером соціально-економічних відносин.

Є такі чинники продовольчої проблеми:

1. Чисельність населення.
2. Обсяги виробництва продуктів харчування, лімітовані обмеженими природними ресурсами.
3. Розвиток техніки і технології, який дозволяє подолати природні обмеження.
4. Соціально-економічний спосіб виробництва.

Але наявність технологій не завжди означає можливості їх використання. Це відбувається або через відсталість і консерватизм існуючих економічних відносин, які вже не відповідають прогресивним продуктивним силам, або через відсутність політичної волі, яку має проявити держава. Проілюструємо це деякими історичними прикладами. Так у період занепаду рабовласницької системи багато римських авторів писали про те, що «латифундії погублять Рим», та закликали поступово замінювати рабство колонатом, що створювало б у безпосередніх виробників економічні стимули, адже досягнутий розвиток технологій робив неефективною рабську працю і не потребував її. Як відомо, латифундії таки «згубили» Рим, бо необхідні реформи не були здійснені вчасно.

Яскравим прикладом протилежного порядку можна вважати земельну реформу 1861 р., проведену у Російській імперії. Влада зробила сміливий крок, замінивши економічну систему, на якій ґрунтувалася сама ця влада. Скасування кріпацтва відкривало шлях до промислового перевороту, що дало змогу модернізувати економіку держави. Царська влада пішла на цей крок, приносячи у жертву частину своєї економічної та соціальної бази, розуміючи, що краще пожертвувати часткою, аби не втратити все. В цьому проявилася політична воля, якої нам часто не вистачає зараз. Завдяки проведеній реформі країна отримала можливість застосовувати ті сучасні технології, які вже використовувалися на той час в інших країнах.

Те, що політичний аспект відіграє важливу роль у досягненні продовольчої безпеки, можна спостерігати і зараз. Адже, незважаючи на сучасний стан технології, одні країни використовують їх, досягли продовольчої безпеки, а інші – потерпають від недоїдання, голоду, незбалансованого харчування.

Таким чином, пріоритетне місце у забезпеченні продовольчої безпеки займає держава, тому що продовольча безпека - це суспільне благо, яке може забезпечити тільки держава. Особливо велику роль у цих процесах держава відіграє в умовах ринкової економіки. Так, з одного боку, існують протиріччя економічних

інтересів особистості, підприємства (фірми) та суспільства. З точки зору суспільства метою є стабільне забезпечення усіх, незалежно від рівня доходів, достатньою у кількісному та якісному відношенні здоровою їжею. Але для підприємства метою є отримання максимального прибутку із мінімальними витратами. Підприємство виробляє те, на що є попит. Отже, принцип доступності продуктів харчування, незалежно від рівня доходів, порушується. З іншого боку, підприємство у часто може бути вигідно виробляти дешеві, неякісні продукти харчування, на які є попит, або поставляти свою продукцію на експорт, позбавляючи населення країни певних товарів. Підприємці, що працюють у сфері обігу, можуть бути зацікавлені у знищенні національного виробництва задля отримання доходів від імпорتنих операцій.

Усе це призводить до невтішного висновку, що у рамках ринкової економічної системи досягнення продовольчої безпеки неможливо ні практично, ні теоретично. Тільки змішана економічна система дає потенційну можливість вирішити це завдання, гармонізуючи протилежні економічні інтереси, за допомогою державного регулювання. Причому державне регулювання дозволить забезпечити усі показники продовольчої безпеки на належному рівні: фізичну та економічну доступність продовольства, якість та збалансованість харчування.

Впливати на фізичну доступність продовольства можливо за допомогою різноманітних важелів опосередкованого регулювання: субсидій та дотацій, податкової та фінансової політики, митної політики та інших форм підтримки національних виробників, як у сфері безпосереднього сільськогосподарського виробництва, так і у сфері переробки сільсько-господарської сировини. Неабияку роль може відігравати і дієва соціальна політика на селі – покращення умов побутового та культурного обслуговування, вдосконалення рівня освітніх та медичних послуг є важливим фактором залучення у сільське господарство кваліфікованих робітників працездатного віку.

Державне регулювання пропозиції сільськогосподарської продукції має бути спрямоване на захист внутрішньої пропозиції від негативного впливу, який викликаний недобросовісною конкуренцією з боку іноземних виробників. Не слід забувати й про те, що держава сама може виступати на ринку продовольчої продукції, як крупний виробник, покупець і продавець, роботодавець, тим самим впливаючи на усі показники продовольчої безпеки. Досягти економічної доступності продовольства поза державної діяльності взагалі неможливо. Через політику доходів і цін, створення та підтримку соціальних стандартів, сприяння створенню робочих місць, як у державному, так і у приватному секторах, формується платоспроможний попит населення.

Що стосується якості харчових продуктів та збалансованості харчування, завдання держави полягає у створенні системи стандартизації та сертифікації, контролю за якістю продовольчих товарів, розробці раціональних норм споживання, пропаганді культури споживання продовольчих товарів. Жоден інший суб'єкт економічної системи не здатен виконувати ці завдання. Ще один важливий напрям державної участі у забезпеченні продовольчої безпеки – фінансування незалежних і неупереджених наукових досліджень, у тому числі, фундаментального характеру, підготовка кваліфікованих фахівців, які здатні

забезпечити продовольчу безпеку країни. Різноманітні напрямки державної політики конкретизуються у відповідних цільових програмах різного терміну дії. Особливу роль у забезпеченні продовольством відіграє харчова промисловість. Виробництво продовольчих ресурсів може бути збільшено за рахунок інтенсифікації. Але тут мається на увазі не лише збільшення обсягів вирощування сільськогосподарських культур за рахунок підвищення врожайності, хоча і це дуже важливо. Важливий резерв зростання і забезпеченості людства продовольчою продукцією - це збільшення тієї її частки, яка доходить до кінцевого споживача.

Важливе значення у забезпеченні людства продовольчими продуктами належить розвитку передових технологій переробки і зберігання харчової сировини, співробітництва у цій сфері країн світу, обміну технологіями і науковою інформацією, в тому числі і на безкоштовній основі. Наука і технологія має використовуватися, як потужний елемент продуктивних сил.

Якщо держава спроможна вирішувати проблеми продовольчого забезпечення, то виникає логічне питання: чому ж вона, принаймні у нашій країні, цього не робить, або робить недостатньо ?

Тут нам знову доведеться, від економічних чинників перейти до соціально-політичних, хоча вони і взаємно обумовлюються.

Теоретично держава є виразником суспільних інтересів. Але в реальному житті суспільство і держава не є одне й те ж саме. Недосконалість політичної (та й економічної) системи призводить до того, що держава (державна влада) відокремлюється від суспільства, починає обслуговувати сама себе, працювати на себе. Цьому сприяє й те, що у нашій країні державна влада тісно переплітається з бізнесом, виникає симбіоз влади і бізнесу. І хоча формально державна влада має представляти і захищати суспільні потреби і інтереси, вона часто захищає бізнесові інтереси можновладців, шкодячи національним інтересам і навіть створюючи загрози національній безпеці.

Як подолати ці негативні явища ?

Ми знову приходимо до висновку, що необхідні відповідні політичні рішення, політична воля. Значну роль у цих процесах можуть відіграти інститути громадського суспільства, громадські організації, наукова громадськість.

Отже, технологічно продовольча безпека може бути забезпечена, черга – за соціально-економічними зрушеннями. Ступінь досягнення продовольчої безпеки має безпосереднє відношення до показників соціальної стабільності держави. Вирішення багатьох соціальних проблем прямо або опосередковано залежить від кількісного та якісного стану забезпечення населення продовольством.

Отже, ми бачимо, що вирішення будь-якої проблеми може бути лише системним, бо усі вони діють комплексно і здійснюють взаємний вплив одна на іншу. Що стосується світової продовольчої проблеми, то тут соціально-економічні та політичні фактори набувають ще більшого значення, ніж у окремії країні.

Особливе значення продовольча проблема набуває в умовах глобалізації, головною метою якої є спроба зберегти існуючий соціально-економічний стан планети, за якого одна шоста населення - мешканці розвинутих країн виробляють

і споживають дві третини продовольства, а решта – переважна більшість – тільки одну третину.

По суті, ми маємо справу з підфарбованим неокolonіалізмом, спробою перетворити більшість країн в сировинні придатки «нових» старих метрополій, спробою обмежити економічне зростання за рахунок більшості земель в інтересах меншості.

Розв'язати продовольчу проблему шляхом інтенсифікації виробництва вкрай важко. Доведення рівня аграрного виробництва, механізації, хімізації, врожайності в країнах, що розвиваються, до рівня високорозвинутих загрожує глобальною екологічною катастрофою. А поділитися з іншими своїм рівнем споживання і прибутками добровільно ніхто не бажає. Отже, розв'язати світову продовольчу проблему без соціально-економічних і політичних перетворень неможливо.

Література

1. Боев Ю.О. Економічна історія: Західна Європа, Японія, США: навч. посіб./ Боев Ю.О., Боева С.Ю. - К.: Вища шк., 2000. – 174 с.
2. Лященко П.И. История народного хозяйства СССР/ Лященко П.И. - М.: Госуд. Изд-во полит. литер., т.1. -1952 - 656 с.
3. Шишков Ю.В. Международные аспекты продовольственной проблемы/ Шишков Ю.В., Мировицкая Н.С. - М.: Международные отношения, 1983. – 96 с.

ЕКОНОМІКА Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ АПК УКРАЇНИ В СЕГМЕНТІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Татарик Е. П., асистент кафедри економіки промисловості
Одеська національна академія харчових технологій

Вступ. Господарський комплекс окремих регіонів України є сукупністю пов'язаних між собою галузей промисловості, сільського господарства, транспорту, сфери обслуговування та інших галузей. При цьому сільське господарство характеризується особливою функцією – забезпечення населення продукцією харчування, а галузі тваринництва – різноманітними кормами. Саме від рівня забезпеченості людей необхідними продуктами залежить стан їх здоров'я, умови відновлення, продуктивність праці, господарська діяльність, тобто основних показників соціальних стандартів населення[1].

Актуальною задачею в умовах євроінтеграції України, зміни зовнішньоекономічних пріоритетів та адаптації українських підприємств до нових особливостей ринкової кон'юнктури є дослідження напрямів та перспектив розвитку найбільш успішних компаній України.

З цією метою сільське господарство є комплексом взаємопов'язаних галузей, що об'єднані виробництвом, переробкою та зберіганням продукції рослинництва та тваринництва.

Метою даної роботи є дослідження обсягів динаміки валової продукції сільського господарства, що характеризує технологічну потужність суб'єктів господарювання, рівень забезпечення продукцією населення країни й регіону та

17.	Самофатова В.А., к.е.н., доц., Богослов В.І., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ ЯКІСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ	45
18.	Немченко Г. В., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса РЕГУЛЯТИВНИЙ КОМПОНЕНТ ЛОГІСТИКИ ДЕРЖАВНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ОСНОВА РИНКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЗЕРНОВОГО РИНКУ	48
19.	Седікова І. О., д.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	50
20.	Ступницька Т.М., к.е.н., доцент, Васильєва Ю.В., магістрант, ОНАХТ СУЧАСНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	53
21.	Каламан О.Б., к.е.н., доцент, Мандрикін Д.В., магістрант, ОНАХТ ДИФУЗІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ: ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ	57
22.	Стадницький Ю.І., д.е.н., професор, Політехніка Свентокшиська, Польща ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	58
23.	Удовиця О.Ф., к.пед.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	61
24.	Коренман Є.М., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	63
25.	Савенко І. І., д.е.н., професор, завідувач кафедри, ОНАХТ, м. Одеса ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ	64
26.	Агєєва І. М., к.е.н., доцент, Агаркова О. В., асистент, ОНАХТ, м. Одеса ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	67
27.	Ткачук Т.І., к.е.н., доцент, Заболотна О.С., асистент, ОНАХТ, м. Одеса ЕКОНОМІКА І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ АПК УКРАЇНИ В СЕГМЕНТІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	71
28.	Татарик Е.П., асистент, ОНАХТ, м. Одеса ОЦІНКА СТРУКТУРНИХ ЗРУШЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ АНАЛІЗІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	74
29.	Фрум О.Л., к.е.н., старший викладач, ОНАХТ, м. Одеса РЕФОРМИ Л. КУЧМИ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ ТА ПОБУДОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ	76
30.	Неклюдов Є. С., аспірант кафедри новітньої історії України Запорізький національний університет ВИЗНАЧЕННЯ ІМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ЯК ПРЕВЕНТИВНИЙ ЗАХІД ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	80
31.	Магденко С.О., ст. викладач, Хмелевський Б.В., магістрант, ОНАХТ ПИЩЕВАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ БЕЛАРУСИ В КОНТЕКСТЕ МИРОВЫХ ТЕНДЕНЦИЙ	82
32.	Пилипук А.В., к.е.н., доцент, зав. сектором економіки перерабатывающей промышленности Республиканского научного унитарного предприятия «Институт системных исследований в АПК Национальной академии наук Беларуси» ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ АПК ЗА СЧЕТ СОЗДАНИЯ МАРКЕТ-ПЛЕЙС	85
33.	Куклинова Т. В., к.э.н., доцент, Дроздов А. Ю., магистрант, ОНЭУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДВАЛИНИ БРЕНДИНГУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	87
	Павлова І. О., асистент, ОНАХТ, м. Одеса	